

سوگو کنند به قلم

می‌کند که فقط واژگان آن خارجی هستند. چون بسیاری از واژگان و ساختارهای دستوری زبان فارسی را نمی‌توان به‌طور مستقیم و بدون انجام تغییرات لازم، به زبانی دیگر برگرداند.

یکی از شیوه‌های تسلط بر مهارت نوشتاری، مثل هر مهارت دیگری، استمرار و تمرین است. به‌ویژه اینکه تسلط بر این مهارت، به‌کندی صورت می‌گیرد. نکته‌ای که در «نوشتن» وجود دارد و نسبت به مهارت «صحبت کردن» امتیاز محسوب می‌شود، فرصت اصلاح، ویرایش و دوباره نوشتن است که سبب می‌شود، بتوانیم نوشته خود را بهبود بخشیم.

گسترده‌ی دایره لغات نیز یکی از مواردی است که هنگام نوشتن، به فرد کمک می‌کند تا هم مقصود خود را به خواننده بهتر منتقل کند،

درباره اهمیت «کلمات» و به‌ویژه «کلمات نوشته‌شده»، در قرآن و سایر کتب مقدس که خود از همین «کلمات» تشکیل شده‌اند، اشارات زیادی وجود دارند و قدرت جادویی و بسیار تأثیرگذار برخی از جملات و متون بر کسی پوشیده نیست. علاوه بر این، مهارت «نگارش» که زمانی خاص نخبگان و افراد فرهیخته جامعه بود، هم اکنون به ابزاری مهم برای ارتباط در تمامی حوزه‌ها و ارکان جامعه مبدل شده است. ضمن اینکه گسترش شبکه‌های اجتماعی و پیام‌رسان‌ها نیز در این امر نقش بسزایی داشته است.

برای اینکه بتوانیم به زبان مورد نظر بنویسیم، باید با آن زبان فکر کنیم. در غیر این صورت، نوشته ما حالتی مصنوعی پیدا

**برای اینکه بتوانیم
به زبان مورد نظر
بنویسیم، باید با آن
زبان فکر کنیم**

فربه‌بودن زبان و گستردگی قلمروی واژگانی و مفهومی آن، هم در بعد فردی و هم در بعد جمعی و اجتماعی، از اهمیت زیادی برخوردار است و به غنای فرهنگی کشور و تمدن یاری می‌رساند

هم زیباتر و جامع‌تر بنویسد و هم از کاربرد واژگان و اصطلاحات تکراری پرهیز کند.

از سوی دیگر، نوشتن ما را به فکرکردن تشویق می‌کند. رابطه عمیق و بنیادین میان «زبان» و «تفکر» بر کسی پوشیده نیست. بنابراین نوشتن به تقویت اندیشه ما یاری می‌رساند. علاوه بر این، هر قدر دایره زبانی، واژگانی و مفهومی ما بزرگ‌تر و وسیع‌تر باشد، دنیای ما نیز گسترده‌تر خواهد بود. **لودویگ ویتگنشتاین**، یکی از فیلسوفان بزرگ تحلیلی، در جایی می‌گوید: «محدودیت زبان من، محدودیت دنیای من است.» در نتیجه، فربه‌بودن زبان و گستردگی قلمروی واژگانی و مفهومی آن، هم در بعد فردی و هم در بعد جمعی و اجتماعی، از اهمیت زیادی برخوردار است و به غنای فرهنگی کشور و تمدن یاری می‌رساند. مثال بارز آن، غنای ادبیات فارسی به‌ویژه در دوره‌های گذشته است که مرزهای زبانی، مفهومی و فکری کشور و تمدن ما را توسعه داده است. به همین علت، تقویت مهارت نوشتن دانش‌آموزان ما، چه به زبان مادری و چه به زبان‌های دیگر، اهمیت زیادی دارد.

حافظه نیز نقش مهمی در فرایند نوشتن دارد و بخشی بنیادین در این فرایند محسوب می‌شود. به‌خصوص حافظه بلندمدت، به عنوان مخزن یا آرشیوی عمل می‌کند که انواع متفاوتی از اطلاعات، موضوعات، احساسات و افکار در آن ذخیره شده‌اند و در صورت لزوم، به کمک نویسنده می‌آید. در

واقع، استفاده درست، کامل و به‌موقع از این مخزن، یکی از مهارت‌های نویسندگان بزرگ است؛ به‌طوری که رمان مشهور و هفت‌جلدی «در جست‌وجوی زمان از دست رفته»، نوشته مارسل پروست، نویسنده مشهور فرانسوی، اساساً مبتنی بر خاطرات نویسنده است.

به‌طور کلی در زبان انگلیسی، چهار نوع روش برای نوشتن وجود دارد که عبارت‌اند از: «روایی»^۱، «توصیفی»^۲، «اقتناعی»^۳ و «توضیحی/نمایشی»^۴ که هر کدام کاربردی مخصوص به خود دارند.

در کنار شیوه‌های آموزش و تقویت مهارت نوشتن، ارزیابی آن نیز در بهبود این مهارت، اهمیت ویژه‌ای دارد. این کار به سه شیوه خودارزیابی، ارزیابی همتایان و ارزیابی معلم قابل انجام است. همچنین امروزه نرم‌افزارهایی، چه به صورت برخط و چه به صورت برون‌خط (آفلاین) وجود دارند که نوشته‌ها را ویرایش می‌کنند و حتی واژگان یا عبارات دیگری را برای بهبود نوشتار، ارائه می‌دهند. یکی از مواردی که معلمان هنگام ارائه بازخوردهای اصلاحی^۵ خود به زبان‌آموزان باید مدنظر داشته باشند، تفاوت‌های فردی در نوشتار است که عوامل بسیاری از جمله، تجربه یادگیری قبلی و پیشینه زبانی، عوامل انگیزشی، میزان تسلط بر زبان خارجی مورد نظر، توانایی نوشتاری، سن، تجربیات نوشتاری قبلی، اهداف یادگیری مهارت نوشتاری و... را دربرمی‌گیرد.

البته مهارت نگارش طیف وسیعی از انواع نوشته را دربرمی‌گیرد که از نوشته‌های عادی و روزمره آغاز و به نوشتن مقالات دانشگاهی و کتاب‌های تخصصی و حتی نوشته‌های ادبی ختم می‌شود که دشوارترین نوع نگارش است و کسب مهارت و تسلط بر آن، حتی به زبان مادری نیز کاری بسیار دشوار و زمان‌بر است. حتی به نوعی استعداد خاص و نبوغ نیاز دارد. به این نوع نگارش «نگارش خلاق»^۶ می‌گویند.

«نگارش خلاق» چه در دانشگاه‌ها و چه در قالب دوره‌های آزاد، به شکل‌های متفاوتی ارائه می‌شود و با دوره‌ها/کارگاه‌های «داستان‌نویسی»، «فیلم‌نامه‌نویسی»، «نمایش‌نامه‌نویسی» و «شعر» شباهتی ظاهری و نه ماهیتی دارد. اما در اصل شاید بتوان دوره «نگارش خلاق» را با اندکی تسامح، دوره‌ای مقدماتی دانست که پیش

از دوره‌هایی با عناوین فوق برگزار می‌شود. در واقع، این دوره پیش‌نیاز دوره‌های مذکور است و پس از شرکت در این دوره، هنرجو می‌تواند تشخیص دهد که آیا اساساً استعداد نویسنده یا شاعر شدن دارد یا نه و اگر استعداد دارد در کدام بخش استعداد بیشتری دارد و موفق‌تر خواهد بود.

دوره «نگارش خلاق» هم اکنون در آمریکا، کانادا، استرالیا، انگلیس، ایرلند، اسپانیا، نروژ و چند کشور اروپایی دیگر، طرفداران بسیاری دارد؛ چرا که اغلب این دوره‌ها بسیار موفقیت‌آمیز بوده‌اند و داستان‌نویسان، شاعران و فیلم‌نامه‌نویسان مشهوری از این دوره‌ها بیرون آمده‌اند. در این کشورها، نگارش خلاق علاوه بر دوره‌های آزاد، در دانشگاه‌ها تا سطح کارشناسی ارشد و دکترا هم ارائه می‌شود و غالباً استادان صاحب‌نامی این دوره‌ها را تدریس می‌کنند. حتی در کشورهایی مانند انگلیس و آمریکا، نگارش خلاق به شکلی مختصرتر در دوره دبیرستان نیز ارائه می‌شود. یکی از مواردی که در نگارش خلاق، بیش از سایر نوشته‌ها، توجه خواننده را به خود جلب می‌کند، «صدا» و «هویت» نویسنده است که در رویکردهای ادبی معاصر، جایگاه ویژه‌ای دارد و مطالعاتی زیادی در این مورد، به‌خصوص درباره آثار نویسندگان بزرگ صورت گرفته است. گرچه هویت نویسنده به‌تدریج شکل می‌گیرد، اما از همان ابتدا در آثار نویسندگان و شاعران بزرگ قابل شناسایی است. آنچه که غالباً با تعبیر «قلم نویسنده» از آن یاد می‌شود، علاوه بر سبک، فن (تکنیک) و سیاق کلام او، به صدا و هویت نویسنده نیز اشاره دارد.

با توجه به اهمیت مهارت «نگارش» و در ادامه بحث درباره مهارت‌های اصلی زبانی که از شماره‌های پیش آغاز شده است، در این شماره به این مهارت پرداخته‌ایم.

پی‌نوشت‌ها

1. In Search of Lost Time / À la recherche du temps perdu
2. Narrative
3. Descriptive
4. Persuasive
5. Expository
6. Corrective Feedbacks
7. Creative Writing